

อุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มของ สปป.ลาว : โอกาสที่มาพร้อมข้อจำกัด

สปป.ลาว เป็นประเทศในกลุ่มด้อยพัฒนาที่สุด (Least Developed Countries) ที่เพิ่งเริ่มมีการพัฒนาอุตสาหกรรมในประเทศ โดยเริ่มจากอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มเช่นเดียวกับประเทศกำลังพัฒนาและประเทศด้อยพัฒนาส่วนใหญ่ เนื่องจากค่าจ้างแรงงานซึ่งเป็นต้นทุนสำคัญในการผลิตยังอยู่ในระดับต่ำ

ทั้งนี้ ข้อมูลที่น่าสนใจเกี่ยวกับอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มของ สปป.ลาว มีดังนี้

- อุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มมีส่วนการผลิตสูงถึงประมาณร้อยละ 25 ของมูลค่าผลผลิตมวลรวมของประเทศ และมีการจ้างแรงงานสูงถึงประมาณร้อยละ 41 ของการจ้างแรงงานรวมในภาคอุตสาหกรรม ทั้งนี้ ผู้ผลิตเครื่องนุ่งห่มส่งออกใน สปป.ลาว มีทั้งสิ้นประมาณ 53 บริษัท เป็นบริษัทต่างชาติ 27 บริษัท (ส่วนใหญ่เป็นของคนไทย) บริษัทร่วมทุนกับต่างชาติ 8 บริษัท และผู้ประกอบการในประเทศ 18 บริษัท เกือบทุกบริษัทเน้นการผลิตในขั้นตอนการตัดเย็บ (Cut Make and Trim : CMT) โดยนำเข้าวัตถุดิบต้นน้ำและกลางน้ำจากต่างประเทศ

- มูลค่าส่งออกเครื่องนุ่งห่มในปี 2547 มีประมาณ 99.1 ล้านดอลลาร์สหรัฐ (คิดเป็นร้อยละ 25 ของมูลค่าส่งออกทั้งหมดของ สปป. ลาว) เพิ่มขึ้นร้อยละ 13.8 จากปี 2546 มีตลาดส่งออกสำคัญ ได้แก่ EU (สัดส่วนกว่าร้อยละ 80 ของมูลค่าส่งออกเครื่องนุ่งห่มทั้งหมดของ สปป.ลาว) แคนาดา (ร้อยละ 6) สหรัฐฯ (ร้อยละ 2)

- การค้าสิ่งทอของ สปป.ลาว ไม่ได้รับประโยชน์โดยตรงจากการเปิดเสรีการค้าสิ่งทอโลก เนื่องจาก สปป.ลาว ยังไม่ได้เข้าเป็นสมาชิกขององค์การการค้าโลก (World Trade Organization : WTO) ขณะที่ต้องเผชิญกับการแข่งขันที่รุนแรงขึ้นจากประเทศผู้ส่งออกสิ่งทอทั่วโลกที่ปรับตัวเพื่อรองรับการเปิดเสรีดังกล่าว ทั้งนี้ สปป.ลาว กำลังเจรจาเพื่อขอเข้าร่วมเป็นสมาชิก WTO ซึ่งการเจรจาครั้งต่อไปจะมีขึ้นในช่วงกลางปี 2548

- การส่งออกสิ่งทอของ สปป.ลาว ไป EU ได้รับสิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรเป็นการทั่วไป (Generalized System of Preferences : GSP) ภายใต้โครงการ Everything But Arms (EBA) ซึ่ง EU ยกเว้นการเรียกเก็บภาษีนำเข้า และยกเลิกการกำหนดโควตานำเข้าสินค้าทุกประเภท รวมทั้งสิ่งทอ (ยกเว้นอาวุธยุทธโธปกรณ์) ตั้งแต่ต้นปี 2544 ให้กลุ่มประเทศพัฒนาน้อยที่สุดที่ผ่านหลักเกณฑ์การพิจารณาแหล่งกำเนิดสินค้า สำหรับสิ่งทอของ สปป.ลาว ที่ไม่สามารถปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การพิจารณาแหล่งกำเนิดสิ่งทอของ EU^{1/} ได้ EU จะเรียกเก็บภาษีนำเข้าในอัตราปกติ (เฉลี่ยร้อยละ 12.3) ภายใต้ The EU-Laos Agreement on Trade in Textiles

^{1/} หลักเกณฑ์การพิจารณาแหล่งกำเนิด (Rule of Origin : ROO) สิ่งทอของ EU กำหนดให้ประเทศผู้ส่งออกเครื่องนุ่งห่มที่ขอรับสิทธิ GSP ต้องใช้วัตถุดิบผ้าผืนในประเทศ ยกเว้นเครื่องนุ่งห่มในหมวด 62 สามารถใช้ผ้าผืนนำเข้าจากต่างประเทศได้ แต่ประเทศผู้รับสิทธิ GSP ต้องเพิ่มมูลค่าให้กับเครื่องนุ่งห่มนั้นคิดเป็นสัดส่วนกว่าร้อยละ 40 ของราคาส่งออก อย่างไรก็ตาม EU อนุญาตให้นับรวมมูลค่าวัตถุดิบจากประเทศในกลุ่มภูมิภาคเดียวกัน (ในที่นี้ คือ ประเทศในกลุ่มอาเซียนทั้งหมด ยกเว้นพม่า) เป็นส่วนหนึ่งของต้นทุนการผลิตเพื่อขอรับสิทธิ GSP และยังผ่อนคลาการพิจารณาแหล่งกำเนิดฯ ให้กับเครื่องนุ่งห่มนำเข้าในปริมาณที่กำหนด ด้วยการขยายจำนวนประเทศในกลุ่มภูมิภาคเดียวกันให้ครอบคลุมประเทศมากขึ้น อาทิ อินเดีย ปากีสถาน บังกลาเทศ รวมถึงประเทศในแถบแคริบเบียน และแอฟริกา เพื่อประโยชน์ในการนับรวมมูลค่าวัตถุดิบที่นำเข้าจากประเทศเหล่านี้

อย่างไรก็ตาม หลักเกณฑ์การพิจารณาแหล่งกำเนิดสินค้า ซึ่ง EU เป็นผู้กำหนดนั้น ในทางปฏิบัติ กลับกลายเป็นข้อจำกัดสำคัญในการขอรับสิทธิ GSP ภายใต้โครงการ EBA เนื่องจากหลักเกณฑ์ดังกล่าว กำหนดให้เครื่องนุ่งห่มที่มีแหล่งกำเนิดจาก สปป.ลาว ต้องมีกระบวนการผลิตตั้งแต่ผ้าฝ้ายใน สปป.ลาว ซึ่งไม่ สอดคล้องกับโครงสร้างการผลิตสิ่งทอของ สปป.ลาว ที่นำเข้าผ้าฝ้ายส่วนใหญ่จากไต้หวัน เกาหลีใต้ และฮ่องกง เนื่องจากการพัฒนาสิ่งทอต้นน้ำ และกลางน้ำใน สปป.ลาว ยังมีไม่มากเท่าที่ควร ส่งผลให้สัดส่วนการส่งออก เครื่องนุ่งห่มของ สปป.ลาว ภายใต้โครงการ EBA มีเพียงประมาณร้อยละ 60 ของการส่งออกเครื่องนุ่งห่ม รวมของ สปป.ลาว

- **แคนาดาให้สิทธิพิเศษในการนำเข้าสินค้าเกือบทุกชนิดที่มีแหล่งกำเนิดจากกลุ่มประเทศพัฒนาน้อยที่สุด** โดยยกเว้นการเรียกเก็บภาษีนำเข้า และยกเลิกการกำหนดโควตา ซึ่งคล้ายคลึงกับการให้สิทธิ GSP ภายใต้ โครงการ EBA ของ EU แตกต่างกันที่หลักเกณฑ์การพิจารณาแหล่งกำเนิดสิ่งทอของแคนาดา^{2/} ที่ผ่อนคลายนลง ตั้งแต่ปี 2546 ทำให้โอกาสที่สิ่งทอจาก สปป.ลาว จะผ่านหลักเกณฑ์การพิจารณาขอรับสิทธิพิเศษจากแคนาดา อยู่ในระดับสูงกว่าการขอรับสิทธิ GSP ภายใต้โครงการ EBA ของ EU ส่งผลให้การขยายการส่งออกสิ่งทอจาก สปป.ลาว ไปยังแคนาดามีแนวโน้มสดใส ทั้งนี้ ในปี 2547 แคนาดานำเข้าเครื่องนุ่งห่มจาก สปป.ลาว (เฉพาะ เครื่องนุ่งห่มที่ทำจากผ้าฝ้ายในหมวด HS 61 และที่ทำจากผ้าทอในหมวด HS 62) รวม 6.6 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ เพิ่มขึ้นร้อยละ 57.1 เมื่อเทียบกับปี 2546

- **สปป.ลาว ได้รับสถานะเป็นคู่ค้าปกติ (Normal Trade Relations : NTR) จากสหรัฐฯ** ตั้งแต่ วันที่ 3 ธันวาคม 2547 ซึ่งช่วยเพิ่มโอกาสในการส่งออกเครื่องนุ่งห่มไปยังสหรัฐฯ เพราะอัตราภาษีนำเข้าเฉลี่ย ที่สหรัฐฯ เรียกเก็บจากเครื่องนุ่งห่มนำเข้าของ สปป.ลาว ลดลงจากเดิมร้อยละ 45 เหลือร้อยละ 12.5 ซึ่งเป็น อัตราภาษีนำเข้าระดับเดียวกับที่สหรัฐฯ เรียกเก็บจากอีกกว่า 200 ประเทศทั่วโลก นอกจากนี้ สหรัฐฯ ยังอยู่ ระหว่างการเสนอกฎหมายแก่วุฒิสภาเพื่อยกเว้นการเก็บภาษีนำเข้าเครื่องนุ่งห่มให้แก่ 14 ประเทศผู้ส่งออก เครื่องนุ่งห่มที่อยู่ในกลุ่มประเทศด้อยพัฒนา ซึ่งรวมถึง สปป.ลาว

อย่างไรก็ตาม การได้รับสถานะเป็นคู่ค้าปกติจากสหรัฐฯ อาจซ้ำเกินไปจนสิ่งทอส่งออกจาก สปป.ลาว ได้ ประโยชน์ไม่มากเท่าที่ควร เนื่องจากสหรัฐฯ ยังคงกำหนดโควตานำเข้าสิ่งทอจาก สปป.ลาว ภายใต้ US-Laos Agreement on Garment and Textile ขณะที่ประเทศสมาชิก WTO สามารถส่งสิ่งทอเข้าไปในสหรัฐฯ ได้โดยปราศจากโควตานำเข้า และเสียภาษีนำเข้าในอัตราเดียวกับสิ่งทอของ สปป.ลาว ตั้งแต่ต้นปี 2548

^{2/} **หลักเกณฑ์การพิจารณาแหล่งกำเนิดสิ่งทอของแคนาดา** กำหนดให้ประเทศผู้ส่งออกเครื่องนุ่งห่มที่ขอรับสิทธิพิเศษต้องใช้ วัสดุดิบในประเทศ รวมทั้งวัสดุดิบจากแคนาดา กลุ่มประเทศพัฒนาน้อยที่สุด และประเทศกำลังพัฒนาบางประเทศ (อาทิ ประเทศในกลุ่มอาเซียน ยกเว้นพม่า และประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียง ยกเว้นไต้หวัน) ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 25 ของต้นทุนวัตถุดิบ ทั้งหมด (รวมทั้งต้นทุนบรรจุภัณฑ์) และสินค้านั้นต้องส่งถึงผู้นำเข้าปลายทางในแคนาดาโดยตรง

▪ สปป.ลาว เป็นประเทศที่มีความเสี่ยงน้อยมากจากการถูกใช้มาตรการทางการค้ารูปแบบต่าง ๆ อาทิ มาตรการต่อต้านการทุ่มตลาด (Anti-Dumping) และมาตรการปกป้องการนำเข้าสินค้าที่เพิ่มขึ้น (Safeguard) จากประเทศผู้นำเข้า เนื่องจากเป็นประเทศที่มีขนาดทางเศรษฐกิจเล็ก และยังมีระดับการพัฒนาประเทศไม่สูงนัก

ส่วนวิเคราะห์ธุรกิจ ฝ่ายวิชาการ
2 มีนาคม 2548